

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om »Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Øget energieffektivitet ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi«

KOM(2008) 241 endelig

(2009/C 175/16)

Kommissionen besluttede den 13. maj 2008 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Øget energieffektivitet ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologi

KOM(2008) 241 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som udpegede Bernardo Hernández Bataller til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. november 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 449. plenarforsamling den 3.-4. december 2008, mødet den 4. december, følgende udtalelse med 123 stemmer for, 3 imod og 21 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg mener, at bæredygtig udvikling bør være et af de vigtigste aspekter af EU's politikker. En sådan bæredygtig udvikling bør blandt andet opnås ved hjælp af energieffektivitet, udvikling af nye alternative energikilder (»fornyelige«, »rene« eller »grønne«) og endelig vedtagelse af foranstaltninger til nedbringelse af CO₂-emissionerne til imødegåelse af klimaændringen.

1.2 Kommissionens meddelelse er et skridt i denne retning, idet den indeholder forslag om fremme af nationale og regionale programmer inden for forskning og teknologisk udvikling (FTU) og betragter informations- og kommunikationsteknologierne (IKT) som drivkraft for energieffektivitet.

1.3 Udvalget er enig med Kommissionen i, at IKT kan bidrage dobbelt til målene om bæredygtig udvikling: på den ene side vil forskning, udvikling og innovation af komponenter, udstyr og tjenester give mulighed for energibesparelse ved anvendelsen af dem. På den anden side vil anvendelsen på de forskellige økonomiske områder — set ud fra såvel produktions- som forbrugssiden — af IKT give mulighed for at »dematerialisere« mange procedurer og erstatte fysiske og materielle transaktioner med *onlinetjenester* med deraf følgende energibesparelser. Men derudover mener udvalget, at det også er vigtigt at medtænke energibesparelse i hele forløbet af fremstilling og anvendelse af teknologisk udstyr og ikke kun se på effektiviteten i energiforbruget i løbet af udstyrets driftslevetid.

1.4 I overensstemmelse med disse mål er det hensigten med Kommissionens meddelelse at gå i gang med indsamling og analyse af oplysninger, der skal danne grundlag for endnu en meddelelse, hvori de vigtigste indsatsområder udpeges ⁽¹⁾. Under alle omstændigheder anser udvalget det for afgørende, at der gøres noget for at fremme energieffektiviteten på kort og mellemlang sigt.

1.5 En vigtig faktor for at opnå energieffektivitet er — set fra udbudssiden — at udskifte udstyr, som medfører et stort energiforbrug, fordi det er teknologisk forældet eller simpelthen ved at være nedslidt. I Europa er over 50 % af de elektriske husholdningsartikler, som de europæiske hjem er udstyret med, over 10 år gamle og kan betragtes som energimæssigt ineffektive. Kommissionen kan som et indledende eller alternativt skridt til udformningen af direktiver i denne retning tilskynde til kriterier for industrien, som med støtte fra de nationale regeringer og opbakning fra forbrugerorganisationerne kan bidrage til programmer for udskiftning af disse artikler.

1.6 Udvalget mener f.eks., at man bør udnytte indførelsen af digital jordbaseret tv-transmission i de forskellige medlemsstater til at få fornyet bestanden af tv-modtagere, således at de gammeldags billedrørsskærme med katodestrålerør (CRT) bliver udskiftet med LCD-skærme. Dette kan f.eks. ske ved, at man gennem aftaler med fabrikanter og forbrugerorganisationer tilskynder til produktion og køb af integreret udstyr, som kan garantere interaktivitet, i stedet for at anskaffe perifere dekodere, som tilsluttes de analoge fjernsynsapparater. Tekniske undersøgelser viser, at billedrørfjernsyn (CRT) forbruger 30 % mere energi end LCD-fjernsyn og at energiforbruget ved stand by er op til 60 % højere.

⁽¹⁾ Et eksempel på et sådant forberedende arbejde med at indsamle og analysere data er Kommissionens nylige rapport »The implications of ICT for Energy Consumption« (e-Business Watch, Study report n° 09/2008, http://www.ebusiness-watch.org/studies/special_topics/2007/documents/Study_09-2008_Energy.pdf).

1.7 Lignende tilgange kan Kommissionen anlægge på andre områder såsom elforsyning (produktion og distribution), intelligente bygninger og intelligent belysning: Der bør således udvikles elektronisk handel med el og teknologiske innovationer i forbindelse med el-produktion og -distribution. Energistyringsystemer og systemer til måling og visualisering af energiforbruget i bygninger. Fremskridtene på området intelligent belysning såvel indendørs som udendørs og på offentlig vej ved hjælp af lyskilder, som kan interagere med omgivelserne gennem elektronisk tilpasning til lysbehovet.

Man ved f.eks., at der anvendes tre gange så meget energi til fremstilling og udvikling af computere som de forbruger i løbet af deres driftslevetid. Man må også være opmærksom på internet-servernes og søgemaskinernes store energiforbrug og udvikle specifikke løsninger på dette område, ikke mindst på baggrund af den eksponentielle stigning i brugen af Internettet og den stigning i energiforbruget, der følger med den teknologiske konvergens. Det er også meget vigtigt at evaluere den energibesparelse, der kan opnås gennem anvendelse af kompatibelt standardiseret teknologisk udstyr, som vil resultere i en mindre vifte af produkter og bedre udnyttelse heraf i tråd med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/32/EF af 6. juli 2005 om rammerne for fastlæggelse af krav til miljøvenligt design af energiforbrugende produkter ⁽²⁾.

Forbrugerne kan i høj grad bidrage til sådanne besparelser ved at bruge de nye teknologier hensigtsmæssigt. Også her kan udviklingen af software og teknologisk udstyr gøre det muligt for forbrugerne hurtigt og nemt at få et visuelt overblik over den information, som er nødvendig for at kunne bruge udstyret hensigtsmæssigt, samt måle den energibesparelse, de kan opnå. For eksempel ved kun at lade pc'erne og de tilsluttede apparater stå tændt, når de er i brug; ved at undgå at bruge skærmbackgrunde eller energisparefunktioner; ved at optimere anvendelsen af printere osv. Generelt skønnes det, at elforbruget ved de nævnte energisparefunktioner eller stand-by-funktioner kan tegne sig for 12 % af en families årlige elregning, som skyder i vejret når hertil lægges uhensigtsmæssig brug af teknologien og manglende udskiftning af forældede apparater. Det siger sig selv, at den nødvendige udskiftning af elapparater indebærer store udgifter for forbrugerne, som i visse tilfælde bør udløse sociale tilskud.

1.8 Hele denne indsats bør suppleres med kvalitetscertificering og mærkning af udstyret med information til brugerne om de forskellige apparaters energieffektivitet, deres miljøfodaftryk eller CO₂-fodaftryk osv. for derigennem at bevidstgøre borgerne og vejlede dem i deres efterspørgsel og effektive og bæredygtige brug af udstyret set ud fra et energisynspunkt. De erfaringer, der indvindes i forbindelse med IKT på områder såsom det audiovisuelle, elektronisk kommunikation, elsektoren, intelligente bygninger og belysning, kan tjene som erfaringsgrundlag for energibesparelsesforanstaltninger inden for andre basale sektorer, hvor Kommissionen er begyndt at tage initiativer såsom bil-, fremstillings- eller transportsektoren.

Udvalget opfordrer Kommissionen til at gå aktivt ind i oplysningen af forbrugere, virksomheder, forvaltninger osv. gennem oplysningskampagner i forskellige medier og databærere.

1.9 Kommissionen bør også tilskynde til udvikling af standardiserede og pålidelige indikatorer til måling og evaluering af energibesparelser ved brug af IKT. Dette ville medvirke til at begrænse det voksende misbrug eller slyngen om sig med begreberne »grøn« eller »ren« energi som en simpel marketingstrategi uden nogen reel, påviselig eller kvantificerbar effekt mht. besparelse og nedbringelse af emissionerne. Indførelse af sådanne indikatorer ville være en hjælp til at få dokumenteret, om der er tale om illoyal handelspraksis eller ej, især i kommerciel kommunikation, hvor der anvendes sådanne miljøargumenter.

Det er vigtigt i forbindelse med privatisering og liberalisering af energimarkedet at tilskynde virksomhederne til at investere i energibesparelse og -bæredygtighed og hjælpe dem til at få øjnene op for, at sådanne investeringer kan udgøre en forretningschance og give mulighed for stabil og kvalificeret beskæftigelse.

1.10 Udvalget anser det for nødvendigt at forstærke det politiske pres i EU for at sikre bevilling af midler, som kan gøre det muligt at nå de foreslåede energibesparelsesmål, ved at træffe obligatoriske foranstaltninger som et supplement til manglerne i de nationale programmer på dette område. En EU-indsats på dette område gennem vedtagelse af et direktiv vil tilføre en ekstraværdi til medlemsstaternes indsats, uden at dette bør afholde Kommissionen fra at støtte indførelsen på nationalt plan af kodekser for god praksis og gennemførelsen af sammenlignende undersøgelser af energioptimering, der kan virke som en ansporing inden for EU og tilskynde virksomhederne til at udarbejde energisparerapporter.

⁽²⁾ EUT L 191 af 22.7.2005, s. 29.

2. Begrundelse

2.1 Baggrund

2.1.1 Kommissionens meddelelse bygger på:

- de prioriteter, som blev fastlagt af stats- og regeringscheferne på Det Europæiske Råds møde i foråret 2007, som pegede på nødvendigheden af at tackle problematikken omkring klimaændringen; at opnå en tilstrækkelig, sikker og konkurrencedygtig energiforsyning og sikre en bæredygtig udviklingsmodel i det 21. århundrede. På det nævnte møde i Det Europæiske Råd opnåedes der enighed om, at en kombineret klima- og energipolitik bør have en central plads i EU's politiske program med opstilling af nogle præcise og retligt bindende mål som et udtryk for EU's beslutsomhed på dette område. Kommissionen anser det for nødvendigt i fremtiden at afkoble den fortsatte vækst i den europæiske økonomi, som er afgørende for opnåelsen af fuld beskæftigelse og social inddragelse, fra energiforbruget. Informations- og kommunikationsteknologierne (IKT) ⁽³⁾ har en vigtig rolle at spille i bestræbelserne på at nedbringe energiintensiteten og øge energieffektiviteten i økonomien;
- den pakke af konkrete tiltag, som Kommissionen vedtog den 23. januar 2008, der viser, at ovennævnte mål vedrørende klimaændringer ikke alene er teknologisk og økonomisk gennemførlige, men også skaber forretningsmuligheder for tusindvis af europæiske virksomheder;
- den strategiske energiteknologiplan for EU og en række andre tiltag, som Kommissionen har iværksat på forskellige områder, og som alle har til formål at tage udfordringerne i forbindelse med klimaændringerne op.

2.2 Generelle bemærkninger

2.2.1 På baggrund af ovennævnte har den foreliggende meddelelse til formål at sætte gang i en åben debat mellem de berørte parter på flere udvalgte områder, såsom sektoren for IKT-produktion, elsektoren, intelligente bygninger og intelligent belysning. Dette kræver, at der igangsættes en indsamling og analyse af oplysninger, men også en høring og et partnerskab med så mange aktører som muligt: EU-institutionerne (Parlamentet, Regionsudvalget, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg), medlemsstaterne, industrien, forskningscentre og forbrugere. Disse aktører kan spille en vigtig rolle i afprøvningen af nyt udstyr og komponenter.

⁽³⁾ IKT omfatter mikro- og nanoelektronikkomponenter og -systemer, men også fremtidige teknologier som fotonik, der vil give langt større datakraft med en brøkdel af det nuværende strømforbrug, og desuden belysningssystemer med høj lysstyrke, der er energieffektive og nemme at regulere.

Kommissionen bør i højere grad satse på at inddrage forbrugerne og brugerne i opfyldelsen af målene om energibesparelse via IKT, således at det ikke kun er energisparessystemerne, der er intelligente, men også borgernes brug af dem. Der findes forskellige fremgangsmåder for at inddrage dem i forsknings-, udviklings- og innovationsprocesserne: f.eks. det europæiske net »Living Labs«, som gør det muligt at få et direkte kendskab til brugernes mening, holdning og adfærd netop gennem mekanisk observation ved hjælp af IKT-teknologier.

2.2.2 De synergier og aftaler om god praksis, som herigennem kan udvikles, vil gøre det muligt at fremme pilotinitiativer og styrke forskning og teknologisk udvikling (FTU). På IKT-området vil forskning i energieffektiv IKT kunne støttes gennem nationale og regionale programmer, EU's program for konkurrenceevne og innovation og relevante driftsprogrammer under samhørighedspolitikken. Dermed kunne man tilskynde virksomhederne til at evaluere deres miljøfodaftryk og med udgangspunkt i en sådan analyse vedtage beslutninger baseret på kombination af avancerede kommunikationsnet og fornyelig energi, hvormed der kan opnås store energibesparelser (negawatt).

2.2.3 EØSU har allerede ved flere lejligheder udtalt sig om IKT's betydning for opnåelsen af strukturelle ændringer og deres vigtige bidrag til innovation, blandt andet i sine udtalelser om nanoteknologi ⁽⁴⁾, bioteknologi ⁽⁵⁾, sundhedsforskning og navnlig i udtalelsen om informationsteknologi ⁽⁶⁾. De behandles klart horisontalt i det syvende rammeprogram, og hvad angår F&U-foranstaltningerne er det set ud fra et økonomisk og miljømæssigt synspunkt af afgørende betydning at bruge mere moderne teknologi og afsætte flere af EU's budgetmidler til fremme af forskning og innovation ⁽⁷⁾.

2.3 Særlige bemærkninger

2.3.1 Kommissionen undersøger især elsektoren, som i dag gennemgår store forandringer i form af liberalisering af energimarkedet, mangedobling af lokale energinet, integration af vedvarende energikilder, udbredelse af kraftvarmeproduktion og mikroproduktion (mikronet, virtuelle kraftværker), færre led mellem produktion og forbrug, energikompensation mellem brugere samt borgernes nye krav.

⁽⁴⁾ EUT C 157 af 28.6.2005, s. 22.

⁽⁵⁾ EUT C 234 af 30.9.2003, s. 13. EUT C 61 af 14.3.2003, s. 22 og EFT C 94 af 18.4.2002, s. 23.

⁽⁶⁾ EUT C 74 af 23.3.2005, s. 44.

⁽⁷⁾ EUT C 65 af 17.3.2006, s. 9, »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om det syvende rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration (fra 2007 til 2013)«, ordfører: Gerd Wolf, medordfører: Antonello Pezzini.

2.3.1.1 Forbedringen af elnettet lige fra produktion til distribution, herunder større effektivitet i dette net for at undgå energitab, indgår i evalueringen af handlingsplanen om energieffektivitet, som EØSU har afgivet udtalelse om og hvortil der henvises ⁽⁸⁾.

2.3.1.2 Kommissionen ser også nærmere på de muligheder for energibesparelser, der ligger i intelligente bygninger, hvad enten de anvendes til beboelse eller erhvervsformål. Her nævnes specielt udviklingen af systemer til styring, måling og visning af energiforbruget, som desuden har den fordel at gøre brugerne mere bevidste om deres forbrug. Man må huske på, at over 40 % af energiforbruget i Europa er knyttet til bygninger.

2.3.1.3 Efter udvalgets ⁽⁹⁾ mening bør man finde frem til nye holdningsmæssige tilskyndelser og nye incitamenter, dels for at opveje prisstigningerne, dels for at øge interessen for:

- forskning i projekter,
- revision af byggemetoder,
- anvendelse af materialer af bedre kvalitet, som bør finde indpas i byggeprocessen, og
- nye strukturelle løsninger.

2.3.1.4 EØSU gentager ⁽¹⁰⁾, at ud fra et slutbrugersynspunkt bør man være opmærksom på forhold, som bremser udviklingen og virkeliggørelsen af energieffektive bygninger i Europa: hindringer af teknisk, økonomisk, finansiel, juridisk, administrativ, bureaukratisk, institutionel, forvaltningsmæssig og socialadfærdsmæssig karakter samt hindringer, der følger af, at der ikke er iværksat en integreret indsats (ubalance mellem opvarmning/aircondition, ingen hensyntagen til det lokale klima osv.).

Intelligente boliger bidrager både til beboernes livskvalitet, komfort og sikkerhed og til økonomiske og energimæssige besparelser. Netsammenkoblinger giver adgang til kommunikationstjenester (modtagelse, tilpasning og distribution af jord- og satellitbaserede tv- og radiosignaler, ADSL, kabel, elnettet), men også til andre tjenester, som kan give store energibesparelser: detektion af gasudslip, lækager på vandledninger, overforbrug af el på grund af mangler, automatisk vandingskontrol, klimatisering.

Indarbejdningen af såvel aktive som passive fremgangsmåder til forbedring af boligernes miljøstandard kan reducere boligernes energiforbrug med op til 50 % og ifølge nogle undersøgelser kan der ved en kombination af ren energi og mekaniske miljøkontrolsystemer opnås en reduktion på op til 70 %.

⁽⁸⁾ Udtalelse CESE 1315/2008, CESE 1513/2008, »Energieffektivitet — Vurdering af de nationale handlingsplaner«, ordfører: Edgardo Maria Iozia.

⁽⁹⁾ Udtalelse CESE, »Energieffektivitet i bygninger — slutbrugernes bidrag«, Sonderende udtalelse, ordfører: Antonello Pezzini, EUT C 162 af 25.6.2008, s. 62.

⁽¹⁰⁾ Punkt 1.11. EUT C 162 af 25.6.2008, s. 62

2.3.2 Fremskridtene på området intelligent belysning såvel indendørs som udendørs og på offentlig vej gør det muligt at råde over lyskilder, som kan interagere med omgivelserne gennem elektronisk tilpasning til lysbehovet. På det teknologiske marked findes allerede lysemitterende dioder (LED) og de mere avancerede organiske lysdioder (OLED), som giver store muligheder for energibesparelser. Omkring en femtedel af verdens elforbrug går til belysning.

2.3.2.1 EØSU går ind for at tilskynde til indgåelse af frivillige aftaler om indførelse af gradvist mere intelligent energieffektiv belysning i det offentlige rum, både udendørs og indendørs.

2.3.2.2 En måde, hvorpå man kan tilvejebringe strukturændringer, er ved at tilskynde til miljøvenlige indkøb i IKT-sektoren med det mål at gøre sektoren CO₂-neutral på grundlag af frivillige aftaler i form af pilotprojekter.

Kommissionen bør medvirke til, at de virksomheder, der investerer i at formindske deres miljøfodaftryk, kan nyde godt ikke kun af de sparede energiudgifter, men også af et bedre image hos forbrugerne. Naturligvis bør virksomhederne også sørge for passende genudnyttelse af elektroniske komponenter, affald og overskudsvarer som led i deres miljøstyring. Genanvendelse bør medtænkes allerede ved fremstillingen af udstyret, således at en stor andel af de anvendte materialer og komponenter kan blive genbrugt. I betragtning af dette emnes store betydning er EØSU ved at udarbejde en initiativudtalelse herom, hvori det vil tage stilling til systemerne til forvaltning af affald af elektrisk og elektronisk udstyr.

2.3.2.3 EØSU har allerede anbefalet ⁽¹¹⁾, at udviklingen af **grønne offentlige indkøb** fremmes gennem fastsættelse af tekniske egenskaber for »grønne« produkter, i første omgang for produkter med den største miljøvirkning, herunder for produktets eller tjenestens udspecificerede omkostninger i hele levetiden, adgang til en særlig online database, ajourføring af EU-direktiver om offentlige indkøb ved at indarbejde henvisninger til standarder, miljøstyringssystemer, miljømærker og miljøvenligt design, og endelig gennem offentliggørelse af nationale handlingsplaner for grøn indkøbspolitik. Denne støtte bør især rettes mod SMV'erne på grund af deres betydning for produktionsvolumenet og beskæftigelsen i tråd med Kommissionens strategi til gavn for disse virksomheder.

⁽¹¹⁾ EUT C 224 af 30.8.2008, s. 1 »Miljøvenlig produktion«, ordfører: Anna Maria Darmanin.

2.3.3 IKT-produkterne befinder sig i en nøgleposition mht. at begrænse klimapåvirkningen ⁽¹²⁾, idet de kan bidrage til at erstatte fysiske produkter og skære ned på rejser (for eksempel ved at muliggøre videokonferencer). Anvendelsen af primærenergi og de dermed følgende CO₂-emissioner kan også reduceres betydeligt gennem indførelse af nye arbejdsformer (telearbejde), elektronisk fakturering, fjernundervisning eller anvendelsen af *online*-formularer for eksempel.

2.3.3.1 Der kan findes nye indtægtskilder i virksomhederne ved at tilbyde IKT-løsninger på tjenesteydelsesområdet, som kan hjælpe andre sektorer med at blive mere effektive, f.eks. ved at:

- tilskynde til at indkredse og konkretisere muligheder for mindskelse af drivhusgasemissioner;
- udarbejde kataloger over muligheder for mindskelse af drivhusgasemissioner i virksomheder eller virksomhedssektorer;
- på virksomhedsplan styrke udviklingen af energieffektivitetsprojekter;
- indkredse muligheder for at skære ned på tjenester;

- medtage drivhusgasemissioner som »indikator for omkostninger/indtægter« ved evalueringen af nye projekter.

2.3.3.2 Oprettelsen af klimaændringskontorer i IKT-relaterede virksomheder kan være et positivt element. Sådanne kontorer kan blandt andet have følgende opgaver:

- øge udnyttelsen af fornyelige energikilder eller overskudsenergi;
- sikre, at processerne er i tråd med virksomhedens energipolitik gennem forbedring af de pågældende processers energieffektivitet;
- identificere de bedste fremgangsmåder, som allerede er blevet fuldt i forskellige arbejdsgange, og anvende dem fremover;
- opstille mål for reduktion af CO₂-emissionerne;
- tilstræbe certificering af virksomhedens energistyring via et eksternt organ;
- få foretaget en energidiagnostik for at afdække de mest energiforbrugende aktiviteter.

Bruxelles, den 4. december 2008

Mario SEPI

Formand for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Martin WESTLAKE

Generalsekretær for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ Ifølge data fra Den Internationale Telekommunikationsunion (ITU) vil denne sektor kunne medvirke til en reduktion på over 48,4 millioner tons CO₂ i andre tilknyttede sektorer, hvis der indføres passende løsninger baseret på telekommunikation (sundhedssektoren, mobilitet i byerne, offentlige forvaltninger osv.).